

**2^η ΕΒΔΟΜΑΔΑ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΙΕΝΕ
10-14 Νοεμβρίου 2008**

**Ημερίδα ΥΠΕΞ
«Ενέργεια και Εξωτερική Πολιτική»
Αθήνα, 10 Νοεμβρίου 2008**

Εισαγωγική ομιλία
Από τον Κ. Σ. Μανιατόπουλο,
Πρόεδρο του Ινστιτούτου Ενέργειας Ν.Α. Ευρώπης,
Πρώην Γεν. Διευθυντή Ενέργειας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΗ ΟΜΙΛΙΑ

ΕΝΕΡΓΕΙΑ & ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Κύριοι Γενικοί Γραμματείς, Κυρίες και κύριοι, Αγαπητοί φίλοι, Εταίροι & Μέλη του ΙΕΝΕ, Αγαπητοί Σύεδροι,

Με την ιδιότητα του Προέδρου του Ινστιτούτου, είμαι ευτυχής που σας υποδέχομαι εκ μέρους της Δ.Ε. του ΙΕΝΕ στην εναρκτήρια εκδήλωση της «Εβδομάδας Ενέργειας '08», στην ημερίδα «Ενέργεια & Εξωτερική Πολιτική».

Επιτρέψατέ μου να θυμίσω ότι το ΙΕΝΕ διοργανώνει κάθε χρόνο δύο μεγάλα γεγονότα / meetings :

- (α) Την άνοιξη τον «Ενεργειακό Διάλογο Ν.Α. Ευρώπης», στη Θεσ/νίκη, σε διεθνές περιβάλλον, με έντονη συμμετοχή από χώρες της Ν.Α. Ευρώπης
- (β) Το φθινόπωρο την Ενεργειακή Εβδομάδα, με κυρίως ελληνική ενεργειακή επικαιρότητα.

Ευχαριστούμε το ΥΠΕΞ και ιδιαίτερα τον Γενικό του Γραμματέα κ. Σκυλακάκη για την μεγάλη ευκαιρία να διοργανώνεται η πρώτη εξαιρετικού ενδιαφέροντος εκδήλωση της «Εβδομάδας Ενέργειας '08» σε χώρο του Υπουργείου Εξωτερικών και με την ευγενική συμμετοχή του ΥΠΕΞ.

Επίσης θερμές ευχαριστίες στον Γ.Γ. ΥΠΑΝ κ. Μουσουρούλη, για την συμπαράστασή του και την παρουσία του στην Ημερίδα μας. Ευχαριστούμε ακόμα όλους τους διακεκριμένους Έλληνες και ξένους ομιλητές για την συμβολή τους.

Κυρίες και Κύριοι,

Εγκαινιάζουμε την ενεργειακή εβδομάδα με ένα εξαιρετικά ευαίσθητο θέμα. «Ενέργεια και εξωτερική πολιτική», ίσως ορθότερα «ενεργειακή ασφάλεια και εξωτερικές σχέσεις», είναι ένα θέμα που κατά περιόδους έρχεται με ένταση στο προσκήνιο, ένα θέμα που αποκτά ιδιαίτερο ενδιαφέρον σε περιόδους

κρίσεων, ένα θέμα που εντάσσεται στο γενικότερο πλαίσιο των θεμάτων ασφάλειας και εξωτερικής πολιτικής.

Πριν μερικές εβδομάδες η Γεωργία, πριν τρία χρόνια η Ουκρανία, το Ιράκ, το Κουβέιτ, τα θέματα με το Ιράν, (τα σημερινά αλλά κάποιοι μπορεί να νόμισαν ότι αναφέρομαι στον Μοσαντέκ και την εποχή του ...) δεν υπάρχει διεθνής κρίση χωρίς (και) ενεργειακή διάσταση.

Σήμερα, στην εποχή της παγκοσμιοποίησης, όπου τα προβλήματα των γειτόνων μας – και όχι μόνον - είναι και δικά μας, στην εποχή της διείσδυσης του φυσικού αερίου στα ενεργειακά μας ισοζύγια και της ανάδειξης των δρόμων της ενέργειας σε εργαλεία πολιτικής, στη εποχή της τεράστιας εξάρτησης της κατανάλωσης της Ευρώπης από εισαγόμενη ενέργεια, κανένας δεν μπορεί να υποβαθμίζει την σημασία της ενέργειας για τις εξωτερικές σχέσεις κάθε χώρας.

Η έννοια της «ενεργειακής ασφάλειας» – energy security - ενισχύεται και διασφαλίζεται με την συνεργασία των παραγωγών και των καταναλωτριών Χωρών, με την λειτουργία ανοικτών δρόμων ενέργειας και διάφανων αγορών.

Η Ενεργειακή ασφάλεια δεν είναι μονοδιάστατη έννοια. Δεν πρόκειται απλά για την ασφάλεια του εφοδιασμού των αγορών των καταναλωτών.

Μία δεύτερη διάστασή της είναι η ασφάλεια διάθεσης των προϊόντων των παραγωγών. Και μία εξίσου σημαντική διάσταση αποτελεί η διασφάλιση συνεχούς ροής ενέργειας, οι ανοιχτοί και ασφαλείς δρόμοι της ενέργειας.

Όταν επιπλέον, παρά διακηρύξεις πολιτικών βουλήσεων, παρά θεσμικά και άλλα μέτρα, οι αγορές δεν είναι ούτε διαφανείς, ούτε ανοικτές, ούτε ανταγωνιστικές, όταν οι κίνδυνοι επενδυτών, διακινούντων και χρηστών παραμένουν ιδιαίτερα υψηλοί, η ανάγκη συνθεώρησης των προβλημάτων ενεργειακής ασφάλειας και θεμάτων εξωτερικής πολιτικής γίνεται εξαιρετικά υψηλή.

Η πολυδιάστατη θεώρηση των προβλημάτων της ενεργειακής ασφάλειας οδηγεί στην προσπάθεια των καταναλωτών για διαφοροποίηση των πηγών τους, στον στόχο των παραγωγών να μην εξαρτώνται από μία γεωγραφική αγορά και από ασταθείς γεωπολιτικά δρόμους ενέργειας.

Η δυσχέρεια επίτευξης τέτοιων στόχων, κύρια για το φυσικό αέριο, μοιραία οδηγεί σε μεγάλο βαθμό στην ανάπτυξη σχέσεων αλληλεξάρτησης.

Πρόκειται για την θετική και την εξαιρετικά σημαντική διάσταση της σχέσης ενέργειας και εξωτερικής πολιτικής.

Κυρίες και Κύριοι,

Για την Ένωση είναι προφανής η εξάρτηση από το ρωσικό αέριο. Οι εισαγωγές ενέργειας της Ε.Ε. από Ρωσία ξεπερνούν το 25% των ενεργειακών αναγκών της Ένωσης ή το 40% του συνόλου των εισαγωγών ενέργειας, (Φ.Α., πετρελαίου, άνθρακα).

Για την Ρωσία δεν πρέπει καθόλου να υποβαθμισθεί ότι περίπου τα 2/3 των ρωσικών εξαγωγών φυσικού αερίου, όπως και σημαντικότερα % των εξαγωγών πετρελαίου και άνθρακα οδεύουν προς την Ένωση.

Ακόμα σημαντικότερο, οι Ευρωπαϊκές Εταιρίες έχουν κάνει σημαντικές επενδύσεις στην Ρωσία σε όλους τους ενεργειακούς τομείς, ενώ η δύναμη και η βούληση εγκατάστασης σε Ευρωπαϊκές Χώρες ρωσικών ενεργειακών εταιριών γίνεται όλο και πιο εμφανής, όλο και πιο πιεστική.

Η αλληλεξάρτηση Ε.Ε. και Ρωσίας είναι προφανής και ισχυρότατη... Η Ε.Ε. και η Ρωσία είναι και θα παραμείνουν αλληλεξαρτώμενες στον τομέα της ενέργειας. Είναι «καταδικασμένοι» να συνυπάρχουν στον ενεργειακό τομέα και ειδικότερα στον τομέα του Φ.Α. Τα συμφέροντα τους είναι κοινά, είναι φυσικοί εταίροι (natural partners) στον ενεργειακό τομέα.

Και βέβαια η Ε.Ε. και Ρωσία είναι γείτονες. Λογικά θα έπρεπε να έχουν μια καλά δομημένη ενεργειακή σχέση.

Όμως δεν έχουν...

Ένας από τους σημαντικότερους λόγους είναι η έλλειψη μίας κοινής Ευρωπαϊκής ενεργειακής στρατηγικής.

Θα ήταν απόλυτα θεμιτό η Ε.Ε. να διαμορφώνει τις πολιτικές της με όπλο το μέγεθος της αγοράς της, την σημασία της για την ασφάλεια προμήθειας, την ομαλή ροή του «αίματος» της οικονομίας. Δεν το κάνει και ανησυχεί γιατί η άλλη πλευρά οχυρώνει τα συμφέροντά της.

Αντίθετα, η Ρωσία γνωρίζει καλά την σημερινή της ισχυρή θέση και δεν είναι δυνατόν παρά να την αξιοποιεί. Γνωρίζει ότι η ασφάλεια διάθεσης του αγαθού της είναι καίριας σημασίας για την ανάπτυξη και την ισχύ της - αλλά και ότι η εναλλακτικές λύσεις για την Ε.Ε. είναι ουσιαστικά ανύπαρκτες.

Αλλά δεν είναι εδώ και τώρα που θα συζητήσουμε το περίπλοκο σημαντικότερο αυτό θέμα.

Κυρίες και Κύριοι,

Η ανάγκη για μία κοινή ευρωπαϊκή ενεργειακή στρατηγική με σαφή εξωτερική διάσταση είναι άμεση και μεγάλης σημασίας για τις γενικότερες σχέσεις Ένωσης – Ρωσίας.

Ας επισημάνω όμως ότι η σχέση ενεργειακής ασφάλειας και εξωτερικής πολιτικής δεν είναι κάτι νέο που προέκυψε από τελευταίες εξελίξεις. Ήδη από τα τέλη της δεκαετίας του '80, οι Υπηρεσίες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής προχωρούσαν σε στενότερες σχέσεις με τον ΟΠΕΚ και τις χώρες του Κόλπου. Με τις μεγάλες αλλαγές της δεκαετίας του '90 έγιναν και τα πρώτα βήματα επαφής με την Ρωσία, τέθηκαν οι πολιτικές βάσεις της Ενεργειακής Χάρτας.

Βέβαια, ήταν εποχές που τέτοιες πρωτοβουλίες αντιμετωπίζονταν με εχθρότητα και επιφυλάξεις. Από τότε ως σήμερα πολλά έχουν αλλάξει. Η Ένωση σε όλες της τις πολιτικές της συνομιλίες και συμφωνίες, διμερείς ή πολυμερείς με τρίτες Χώρες προσπαθεί σταθερά να εντάσσει την ενεργειακή διάσταση. Υπάρχουν συμφωνίες με τις Χώρες του Κόλπου, της Κασπίας, της Κεντρικής Ασίας, της Βόρειας Αφρικής, ο διάλογος αφενός με τον ΟΠΕΚ, αφετέρου με την Ρωσία έχει γίνει ουσιαστικός. Η Ένωση υποστηρίζει την ανάπτυξη «Ενεργειακών Κοινοτήτων» στην περιφέρεια της Ένωσης, όπως στη Ν.Α. Ευρώπη. Γίνονται συνεχείς προσπάθειες για ενεργειακούς διαδρόμους, κύρια τον νότιο, για ουσιαστική ενεργοποίηση των προβλέψεων της Ενεργειακής Χάρτας.

Παραμένει όμως το μεγάλο ερώτημα. Τι μπορούν να αποδώσουν όλες αυτές οι προσπάθειες της Ένωσης όσο δεν υπάρχει μία κοινή ευρωπαϊκή ενεργειακή στρατηγική ? Όσο η Ένωση δεν μπορεί να εμφανισθεί με το βάρος μίας ενιαίας αγοράς και ενός κοινού πλαισίου στρατηγικής ανάπτυξής της ? Όσο υπάρχει σύγχυση μεταξύ προσεγγίσεων της αγοράς και γεωπολιτικών προτεραιοτήτων ? Όταν ακόμα και σήμερα οι παρεμβάσεις της Υπερδύναμης οδηγούν Κράτη Μέλη της Ένωσης σε αποκλίνουσες πολιτικές ?

Κυρίες και Κύριοι,

Η σχέση ενεργειακής ασφάλειας και εξωτερικής πολιτικής είναι περίπου προφανής. Όμως, η διαχείριση της σχέσης αυτής παρουσιάζει τεράστια προβλήματα και απαιτεί αποφασιστική αλλαγή προσέγγισης από την Ένωση και από κάθε κράτος μέλος της.

Σας ευχαριστώ για την προσοχή σας και την παρουσία σας.